

J a v a s l a t

a magyar tudományos kutatás távlati tervének kidolgozására.

Az Országos Tervhivatal azal fordult az Akadémiához, hogy az egész magyar tudományos kutatásra kiterjedően dolgozza ki a tudományos kutatás távlati tervét, amely kapcsolódik az ez évben elkészülő népgazdasági távlati (15 éves) tervhez, de szorosan nem kötődik ahhoz. A távlati tudományos terv kidolgozása ettől függetlenül is alapvető feladata az Akadémiaé, amint ezt a Magyar Tudományos Akadémia újjászervezéséről szóló 49. évi XXVII. törvény is tartalmazza, valamint az Akadémia alapszabálya is ezt a kiemelt akadémiai feladatok között sorolja fel.

Ilyen távlati tudományos terv szükségét az Akadémia mindennapi életében is súlyosan érezzük, s ennek hiányában mind az éves tervek kialakítása és ellenőrzése, mind a szükséges anyagi, szervezeti és személyi feltételek biztosítása, illetőleg a rendelkezésre álló keretek előosztása, állandó nehézséggel jár. Legfőképpen indokolja a terv napirendre tűzését a tudományfejlesztés tervszerűsége és ennek jelentősége a szocialista építésben.

Nyilvánvaló azonban hogy - a vitathatatlan szükségesség mellett - renkívül súlyos nehézségekkel is számolni kell a távlati tudományos terv kidolgozásánál. Hogy megfelelő színvonalú és a tényleges szükségleteknek, valamint a reális lehetőségeknek megfelelő távlati tudományos tervet ki tudjunk dolgozni, nagyarányú, módszeresen végzett és kellően megszervezett munkára van szükség.

- 1.) Elengedhetetlen feltételei a terv kidolgozásának: a tudományos kutatás segítségével megoldandó gyakorlati problémák feltárása, az éves, többéves és távlati népgazdasági tervek valamint a kulturális program figyelembevételével, hasonlóan a tudományfejlesztéssel kapcsolatos elméleti és módszerei tudományos problémák; további feltétel a nemzetközi tudományos kooperáció lehetőségeinek a megismerése és a kooperáció szervezett biztosítása, valamint azoknak az anyagi feltételeknek a megközelítő ismerete, amelyekkel a távlati tudományos terv kialakításánál számolni lehet.

2.) Hasonlóan feltétele a szolid távlati tudományos terv kidolgozásának a tervezés módszerének a helyes kialakítása. Eddigi kísérleteink a távlati tudományos terv kidolgozására nemcsak a jóváhagyás hiánya és a feltételek korlátozottsága miatt nem járultak sikerrel, hanem azért is, mert a helyes metodika nem alakult ki. Mindenekelőtt ki kell tehát dolgozni azt a metodikát, amely szerint elvégezhetjük a tudományos kutatás számára figyelembe veendő gyakorlati problémák feltárását az egyes tudományágak saját fejlődési szükségleteit és lehetőségeit, valamint annak a módszerét is, hogy az anyagi, személyi és szervezeti feltételeket hogyan állapítsuk meg és azok elosztását milyen módszer alapján tervezzük meg.

Mindezek olyan súlyú kérdések, hogy a távlati tudományos terv kidolgozásának az elhatározásával együtt gondoskodni kell az előkészítő munka megszervezéséről és elvégzéséről.

J a v a s l a t .

- 1.) ▲ Magyar Tudományos Akadémia Elnöksége elhatározza, hogy az ország egész tudományos kutatására kiterjedő távlati tudományos tervet dolgoz ki 1958 december 31.-ig és azt megvitatás és jóváhagyás végett a Tudományos és Felsőoktatási Tanács elé terjeszti. Az Akadémia e tervet a Tudományos és Felsőoktatási Tanács Titkárságával, az Országos Tervhivatallal és a minisztériumokkal együttműködve illetve azok közreműködésére tanácskozva készíti el.
- 2.) ▲ terv kidolgozása érdekében az alábbi előkészítő munkát kell elvégezni:
 - a./ Junius 30.-ig ki kell dolgozni a tudományos tervezés metodikáját, felhasználva a saját tervezési tapasztalatainkat, továbbá a külföldi tapasztalatekat, elsősorban a Szovjetunió távlati tudományos tervezésének a módszereit, valamint a népi demokratikus országok tervezési tapasztalatait. ▲ tervezési módszer kidolgozására az Elnökség a következőkből álló

bizottságot bizza meg: Erdei Ferenc főtitkár, Bognár Rezső, Erdey-Gruz Tibor, Friss István, Hevesi Gyula, Osztrovszky György, Szabó Imre és Törő Imre akadémikusok, továbbá az Országos Tervhivatal elnökhelyettese és a pénzügyminiszter képviselője.

b./ Az Országos Tervhivatal és a minisztériumok segítségével a népgazdasági tervek és a kulturális program alapján, valamint a gyakorlati szükséglet és a várható követelmények elemzésével feltárni azokat a problémákat, amelyek megoldását a tudományos kutatásoknak szolgálni kell. Ezt a munkát a főtitkár irányításával, az osztályok segítségével az Akadémia apparátusának junius 30.-ig kell elvégezni.

c./ Össze kell állítani azokat a tudományos módszerei elméleti problémákat, amelyeket az egyes tudományágak fejlesztése érdekében kell feldolgozni (alapkutatások). Ezt a munkát az osztálytitkárok irányításával az osztályoknak kell elvégezni a saját tudományágaik területére vonatkozóan junius 30.-ig.

d./ Gondoskodni kell arról, hogy az illetékes párt és állami szervek segítségével megismerjük a szocialista tábor országai közötti tudományos kooperáció lehetőségeit és szervezett együttműködéseit alakítsuk ki, hogy saját távlati tudományos tervünket ennek figyelembevételével dolgozhassuk ki.
Felelős: Jánossy Lajos akadémiai titkár.

e./ Az Országos Tervhivatal segítségével fel kell tárni, hogy a távlati tudományos terv elkészítésénél milyen anyagi feltételekkel és milyen behozatali lehetőségekkel számolhatunk. Ezt a munkát junius 30.-ig kell elvégezni. Felelős: Bognár Géza akadémiai titkár.

f./ A jelenlegi helyzet feltárása és a várható fejlesztési szükségletek figyelembe vételével fel kell mérni azokat a személyi szükségleteket, amelyek a távlati tudományos terv reális kialakításának a feltételeit képezik.

Határidő: junius 30. Felelős: Major Máté akadémiai titkár.

- 3.) Az előkészítő munka eredményei alapján a távlati tudományos terv első tervezetét december 1.-ig kell elvégezni. A terv készítésbe az Akadémia egész szervezetét be kell vonni, olymódon, hogy a szakterületükre vonatkozó munkát az osztálytitkárok irányításával az osztályok végezzék, a komplex témák felbontását és az összehangolást az akadémiai titkárok segítségével a főtitkár szervezze meg.
- 4.) Az Akadémia elnöke az Országos Tervhivatal elnökével együtt tegyen előterjesztést a minisztertanácshoz a távlati tudományos terv elkészítésének megerősítésére és arra, hogy a Minisztertanács kötelezze a minisztériumokat és egyéb állami szerveket a szükséges közreműködésre, továbbá mondja ki, hogy a terv jóváhagyására a Tudományos és Felsőoktatási Tanács jogosult.